

Til Justisdepartementet

Vår ref.:
BJDeres ref.:
[Navn]Dato:
19. februar 2026

Innspill til høring om endringer i sikkerhetslovens § 8-16 og klareringsforskriften §1 om omorganisering av klareringsmyndighetene

Tekna er fagforeningen for over 117 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge, både i offentlig og privat sektor.

Tekna mener det er grunn til å se flere saker i sammenheng, og vi savner henvisning til andre endringsforslag som ligger til behandling. Særlig gjelder dette endringer i Sikkerhetslovens § 8-4 om avgjørelse av klarering.

Høringsfrist

Tekna har ikke hatt mulighet til å gå i dybden i sakens ulike sider da det er gitt svært kort høringsfrist.

Departementet viser til at «*det følger av punkt 1-4 i utredningsinstruksen at instruksen om 6 ukers høringsfrist kan fravikes når spesielle forhold gjør det nødvendig. Departementet viser til at målsettingen for omorganiseringen er at ny virksomhet opprettes med virkning fra 1.1.27. Det er derfor viktig, ikke minst for å sikre forutsigbarhet for berørte ansatte i Sivil klareringsmyndighet (SKM) og Forsvarets sikkerhetsavdeling (FSA) at regelverket endres så tidlig som mulig i 2026.*» (sit.).

Tekna mener at begrunnelsen for å fravike høringsfristen, at det foreligger «spesielle forhold» som gjør det «nødvendig» å korte ned høringsfristen med over to uker, burde vært nærmere utdypet. Det viktigste i denne delen av prosessen er å sikre at lovforslaget er godt forankret, at alle sider av saken blir belyst og ikke minst at vi som fagforening som organiserer de berørte ansatte får mulighet til å la våre medlemmer få tid til å sette seg inn i saken og komme med innspill. Dette har vi ikke rukket.

Tekna vil derfor reise noen prinsipielle spørsmål og noen betraktninger vi ikke finner tilstrekkelig omtalt i høringsnotatet, og forventer at disse temaene vil bli redegjort for i proposisjonen som skal forelegges Stortinget.

Begrunnelse for forslaget

Det vises til at endringen er nødvendig for å kunne modernisere klareringsinstituttet til et system rustet for fremtiden.

Videre fremgår det at departementet og forsvarssektoren legger opp til at det felles sivil-militære klareringsdirektoratet blir det sentrale statlige fagmiljøet for klareringer av personell og derved en avgjørende tjenesteleverandør til totalforsvaret. Det hevdes at ved å samle de to største klareringsmyndighetene i Norge, kan myndighetene legge grunnlaget for en hensiktsmessig organisering av oppgaver og ansvar når det gjelder klarering av personell. Det hevdes at endring i organisering er et nødvendig steg på veien mot et mer fremtidsrettet, sikkert og effektivt klareringsinstitutt – et klareringsløft.

Tekna mener denne begrunnelsen må utdypes.

Regulere i forskrift versus lovregulering

Tekna er svært opptatt av at vi ikke regulerer saker knyttet til samfunnssikkerhet og beredskap, kriser og krig, på en måte som kan bidra til demokratisk underskudd. Stortinget er de folkevalgtes forsamling og har i krise og krig en svært viktig funksjon. Å gi vide fullmakter til regjeringen innen disse områdene, kan bidra til å sette folkevalgt organ ut av spill og uten makt og myndighet til å påvirke beslutninger som tas når landet står i en vanskelig situasjon.

Tekna vil vise til debatten som er blitt reist i kjølvannet av behandlingen av sivilberedskapsloven våren 2025 om et demokratisk underskudd når Stortinget gir regjeringen fullmakter i fredstid som kan misbrukes i krig og krise.

Tekna mener det må redegjøres for hvorfor man velger å legge fullmakten til å gjøre endringer i klareringsmyndigheten til forskrift og ikke opprettholder ordningen med at dette reguleres i lovs form.

Saksbehandlingstid og klagebehandling

Tekna har ved flere anledninger påpekt den til tider, og i stadig flere enkeltsaker, svært lange saksbehandlingstiden.

Tekna etterlyser en vurdering av om en slik sammenslåing vil kunne få positive konsekvenser på saksbehandlingstiden, og i så fall, på hvilken måte.

Det er også kommet frem andre saksbehandlings-utfordringer ved klagesaker. Vi er kjent med at saksbehandlingen ved klarering i en del tilfeller svikter på grunnleggende krav til dokumentasjon og partsmedvirkning. EOS-utvalget har i sin årsmelding for 2024 kritisert saksbehandlingen hos klareringsmyndighetene (NSM, SKM og FSA) i 21 av 26 klagesaker, altså i over 80 pst. av sakene.

Dette er en høy andel, som kan indikere systematiske svakheter i praksis. Utvalget påpeker blant annet at vedtak ofte fattes uten tilstrekkelig dokumentasjon, og at det i flere tilfeller ikke gjennomføres sikkerhetssamtale med den det gjelder.

Tekna etterlyser en vurdering av om/hvordan sammenslåingen kan bøte på dette.

Sammenslåing og samhandling

Tekna mener det er en viktig og nyttig sak som legges frem. Vi er i utgangspunktet ikke uenig i at det kan være behov for å gjøre organisatoriske endringer i underliggende forvaltningsorganer. Tekna er svært opptatt av at vi rigger vårt totalforsvar for en ny tid.

Vi savner likevel en omtale av muligheter og utfordringer knyttet til at to klareringsmyndigheter som betjener helt ulike områder – det militære og det sivile – skal kunne enes om og praktisere en felles standard for klareringsarbeidet. Man kan tenke seg at det vil bli endringer i vurderingene knyttet til den ene eller den andre gruppen, ansatte i henholdsvis sivil og militær sektor, og det blir vanskeligere å forutsi hvordan utfallet av egen sak vil være. Dette fordi det er grunnleggende forskjeller mellom sivil og militær sektor.

Under Justisdepartementets ansvarsområde vil vi nå få tre direktorater med selvstendig ansvar og fullmakter, men som vil være tett tilknyttet hverandre – herunder Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM), klareringsdirektoratet og Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA).

Tekna savner en redegjørelse av hvordan disse skal samhandle og utfylle hverandre for å møte de behovene departementet ser er nødvendig i arbeidet med modernisering av totalforsvaret.

Ansvarlig departement blir nå Justisdepartementet

I dag ligger de to klareringsmyndighetene under hvert sitt departement. De to departementene har helt ulike oppgaver. Justisdepartementet håndterer sivile trusler og indre sikkerhet, mens Forsvarsdepartementet håndterer militære trusler og ytre sikkerhet.

Tekna savner en vurdering av mulige konsekvenser av å underlegge klarering av ansatte i forsvaret til Justisdepartement som ikke har ansvar for dette saksområdet.

Sterke fagmiljøer

Tekna er svært opptatt av at de gode fagmiljøene knyttet til de ulike sektorene skal få fortsette å utvikle seg for å sikre de ulike sektorenes interesser på best mulig måte. Det er ulike tradisjon og ulik kompetanse i de to klareringsinstansene i dag, og vi er opptatt av at det som fungerer godt i dag opprettholdes og videreutvikles ved en eventuell sammenslåing.

Tekna ønsker en nærmere beskrivelse av hvordan man tenker at disse fagmiljøene skal få videreutvikle sine særegenheter og styrker i et felles direktorat.

Den ansattes rettssikkerhet

NSM som klageinstans

Per i dag er Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) klageinstans, men NSM er samtidig fagmyndighet som utarbeider retningslinjer og føringer for klareringsmyndighetene. Denne dobbeltrollen er uheldig og kan svekke tilliten til en objektiv klageprosess. EOS-utvalget har riktignok fullt innsyn i graderte vurderinger, men utvalget har ingen myndighet til å omgjøre eller instruere om endring av vedtak. Med andre ord mangler systemet et korrektiv med reell kompetanse til å rette opp eventuelle feil. Resultatet er en skjev maktbalanse mellom forvaltningen og individet, der den klarerede i praksis står uten effektivt rettsvern ved uenighet om vedtaket.

Tekna mener det er behov for å jobbe for en bedre rettssikkerhet for ansatte i en klageprosess.

Mangelen på kontradiksjon

Prinsippet om at parten får imøtegå opplysninger i saken – er et gjennomgående problem. Klareringsmyndighetene kan holde bevis og vurderinger hemmelige for den det gjelder og dennes advokat, under henvisning til sikkerhetshensyn. Selv domstolene, som i teorien kan overprøve vedtaket, må behandle saken uten innsyn i de konkrete sikkerhetsfaglige vurderingene som ligger til grunn. Slikt hemmelighold utfordrer sentrale rettssikkerhetsprinsipper som kontradiksjon og etterprøvbarhet. Professor Hans Petter Graver har i en utredning påpekt at selv om noe hemmelighold kan være nødvendig av nasjonale sikkerhetshensyn, må dette balanseres mot individets rett til forsvar – hvis ikke står den klarerede i en svært sårbar posisjon uten reell mulighet til å forsvare seg mot anklagene.

Utvidet domstolskontroll

Tekna vil foreslå at departementet ser på og vurderer en mulighet for en uavhengig klagenemnd i disse sakene. Kombinert med at domstolene hadde fått utvidet myndighet til å overprøve myndighetenes vedtak og samtidig utvidet innsyn i myndighetenes begrunnelse for vedtaket.

Med vennlig hilsen

Sonja Lovise Berg
Konst. generalsekretær